

Příprava Koncepce revize Rámcového vzdělávacího programu pro obor vzdělání základní škola speciální

Pracovní skupina pro revizi RVP ZŠS / Renata Votavová

Obsah

Seznam zkratk	2
Úvod	3
A. Charakteristika stávajícího Rámcového vzdělávacího programu pro obor vzdělání základní škola speciální	3
1. Specifické principy Rámcového vzdělávacího programu pro obor vzdělání základní škola speciální	3
2. Charakteristika oboru vzdělávání – základní škola speciální.....	4
3. Popis DÍLU I – VZDĚLÁVÁNÍ ŽÁKŮ SE STŘEDNĚ TĚŽKÝM MENTÁLNÍM POSTIŽENÍM, SE SOUBĚŽNÝM POSTIŽENÍM VÍCE VADAMI A AUTISMEM.....	4
3.1 Cíle vzdělávání	4
3.2 Klíčové kompetence	4
3.3 Vzdělávací oblasti	5
3.4 Průřezová témata	5
3.5 Rámcový učební plán.....	5
4. Popis DÍLU II – VZDĚLÁVÁNÍ ŽÁKŮ S TĚŽKÝM MENTÁLNÍM POSTIŽENÍM, SE SOUBĚŽNÝM POSTIŽENÍM VÍCE VADAMI A AUTISMEM	5
4.1 Cíle vzdělávání	6
4.2 Klíčové kompetence	6
4.3 Vzdělávací oblasti	6
4.4 Rámcový učební plán.....	6
B. Obsah Zadání NPI ČR ve vztahu k revizi RVP ZŠS s daty čerpanými z výsledků šetření NPI ČR.....	7
1. Obecná část a formát RVP	7
2. Vzdělávací obsah	8
2.1 Aktualizace, redukce, pojetí vzdělávacího obsahu.....	8
2.2 Formulace očekávaných výstupů	9
3. Klíčové kompetence a gramotnosti, průřezová témata	9
4. Uzlové body	10
5. Rámcový učební plán.....	11
6. Modelové školní vzdělávací programy	11
Shrnutí	11

Seznam zkratk

AAK	alternativní a augmentativní komunikace
ČŠI	Česká školní inspekce
IVP	individuální vzdělávací plán
MŠMT ČR	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky
NPI ČR	Národní pedagogický institut České republiky
OV	očekávaný výstup
PAS	porucha autistického spektra
PS RVP ZŠS	pracovní skupina pro revizi Rámcového vzdělávacího programu pro obor vzdělání základní škola speciální
RUP	rámcový učební plán
RVP ZŠS	Rámcový vzdělávací program pro obor vzdělání základní škola speciální
RVP ZV	Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání
ŠPZ	školské poradenské zařízení
ŠVP	školní vzdělávací program

Úvod

V roce 2022 bylo v Národním pedagogickém institutu České republiky (NPI ČR) zahájeno řešení úkolu, vztahujícího se k revizi Rámcového vzdělávacího programu pro obor vzdělání základní škola speciální (RVP ZŠS). Cílovou skupinou tohoto kurikula je specifická skupina žáků se středně těžkým a těžkým mentálním postižením, se souběžným postižením více vadami a autismem, vyžadující poskytování nejvyšších stupňů podpurných opatření. Z tohoto důvodu je obsah kurikula **RVP ZŠS ve svém vzdělávacím obsahu i v popisu podmínek vzdělávání maximálně přizpůsoben potřebám žáků** (viz kapitola Charakteristika RVP ZŠS jako součást tohoto textu). Každý žák základní školy speciální postupuje ve výuce dle svých možností a schopností, které jsou limitovány hloubkou a specifiky jeho znevýhodnění bez ohledu na šíři požadavků vzdělávacího programu. Není možné u všech žáků předpokládat a vyžadovat splnění všech očekávaných výstupů z RVP ZŠS, vždy je nutno brát na zřetel individualitu žáka základní školy speciální a vědět, že některý výstup nebude zcela splněn, ale v některé oblasti naopak žák může dosáhnout i vyšších úspěchů.

Předkládaná příprava Konceptce revize RVP ZŠS byl **zpracován v rámci kmenového úkolu NPI ČR Pracovní skupinou RVP ZŠS (PS RVP ZŠS)**. Členy pracovní skupiny jsou zástupci Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy České republiky (MŠMT ČR), České školní inspekce (ČŠI), akademičtí pracovníci, zástupci základních škol speciálních, pracovníci NPI ČR.

Dokument vychází ze strategických materiálů MŠMT ČR, z obsahu revidovaného Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání (RVP ZV), a to způsobem, který odpovídá stupni rozpracovanosti revidovaného RVP ZV v čase zpracování přípravy Konceptce, dále z důležitých podnětů ze školské praxe (viz dotazníkové šetření NPI ČR realizované ve školním roce 2021/2022, 2022/2023) a z expertních vyjádření členů PS RVP ZŠS.

PS RVP ZŠS předpokládá, že obsah Konceptce revize RVP ZŠS, přijaté ze strany MŠMT, se stane zadáním pro NPI ČR pro řešení změny RVP ZŠS v rámci Plánu hlavních úkolů pro rok 2024.

A. Charakteristika stávajícího Rámcového vzdělávacího programu pro obor vzdělání základní škola speciální

1. Specifické principy Rámcového vzdělávacího programu pro obor vzdělání základní škola speciální

Při formulaci přípravy Konceptce RVP ZŠS je nezbytné mít na zřeteli, že RVP ZŠS je **program, jenž vymezuje vzdělávání žáků se středně těžkým a těžkým mentálním postižením, se souběžným postižením více vadami a autismem**, kteří mají právo vzdělávat se *podle § 48 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, v základní škole speciální*.

Vzdělávací proces v základní škole speciální se přizpůsobuje úrovni psychického a fyzického rozvoje žáků. Vzhledem k variabilitě schopností a úrovni vědomostí a dovedností žáků je vzdělávání realizováno za přispění nejvyšších stupňů podpurných opatření.

Ve vhodně upravených podmínkách a za odborné speciálně pedagogické podpory si žáci **osvojují základní vědomosti a dovednosti, vytvářejí si návyky potřebné k orientaci v okolním světě, k dosažení maximální možné míry samostatnosti a nezávislosti na péči druhých osob a k zapojení do společenského života**.

Pro RVP ZŠ platí:

- **respektuje psychomotorický vývoj žáků** se středně těžkým a těžkým mentálním postižením, se souběžným postižením více vadami a autismem, jejich možnosti a předpoklady; stanovuje cíle jejich vzdělávání;
- **vymezuje vzdělávací obsah** – očekávané výstupy a učivo na úrovni, kterou by si žáci v průběhu základního vzdělávání měli osvojit; navazuje svým pojetím na minimální doporučenou úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření v RVP ZV.

RVP ZŠ vstoupil v platnost v roce 2008 a od té doby nezaznamenal žádnou obsahovou změnu.

2. Charakteristika oboru vzdělávání – základní škola speciální

Základní škola speciální je **desetiletá a člení se na první stupeň (1. až 6. ročník) a druhý stupeň (7. až 10. ročník).**

Od základní školy se odlišuje organizací i obsahem výuky, proces vzdělávání se přizpůsobuje schopnostem a možnostem jednotlivých žáků. **RVP ZŠ tvoří dva díly, které jsou zpracovány podle stupně mentálního postižení žáků a jsou navzájem plně prostupné:** Díl I – Vzdělávání žáků se středně těžkým mentálním postižením, souběžným postižením více vadami a autismem; Díl II – Vzdělávání žáků s těžkým mentálním postižením, souběžným postižením více vadami a autismem. Kapitoly rámcového vzdělávacího programu A, B a D jsou identické pro oba díly. Kapitola C (týkající se pojetí a cílů vzdělávání, klíčových kompetencí a vzdělávacího obsahu) má pro Díl I a Díl II odlišný obsah, který je zpracován podle konkrétních potřeb žáků dané skupiny.

Základním vzděláváním realizovaným dle RVP ZŠ žáci dosahují **stupně základy vzdělání.**

3. Popis DÍLU I – VZDĚLÁVÁNÍ ŽÁKŮ SE STŘEDNĚ TĚŽKÝM MENTÁLNÍM POSTIŽENÍM, SE SOUBĚŽNÝM POSTIŽENÍM VÍCE VADAMI A AUTISMEM

3.1 Cíle vzdělávání

Cíle vzdělávání stanovené v RVP ZŠ Díl I:

- Vést žáky k všestranné a účinné komunikaci;
- Pomáhat žákům, aby poznávali své schopnosti a možnosti a využívali je v osobním i pracovním životě;
- Umožnit žákům osvojit si strategii učení a motivovat je k učení;
- Podněcovat žáky k myšlení na podkladě názoru a k řešení problémů;
- Rozvíjet u žáků schopnost spolupracovat a respektovat práci a úspěchy vlastní i druhých;
- Připravovat žáky k tomu, aby si uvědomovali svá práva a naplňovali své povinnosti;
- Vytvářet u žáků potřebu projevovat pozitivní city, vhodné projevy v chování, jednání, prožívání životních situací; rozvíjet vnímavost a citlivé vztahy k lidem, k okolnímu prostředí i k přírodě;
- Učit žáky chránit vlastní zdraví i zdraví jiných;
- Vést žáky k ohleduplnosti k jiným lidem a učit je žít společně s ostatními lidmi.

3.2 Klíčové kompetence

Důraz je kladen především na rozvoj klíčové kompetence komunikativní, sociální a personální, pracovní. Úrovně klíčových kompetencí žák dosahuje vždy s ohledem na jeho individuální předpoklady.
Klíčové kompetence popsané v RVP ZŠ Díl I:

Kompetence k učení

Kompetence k řešení problémů

Kompetence komunikativní

Kompetence sociální a personální

Kompetence občanské
Kompetence pracovní.

3.3 Vzdělávací oblasti

Vzdělávací obsah specifikovaný v RVP ZŠS Díl I je rozdělen do devíti vzdělávacích oblastí. Jednotlivé vzdělávací oblasti jsou tvořeny jedním nebo více obsahově blízkými vzdělávacími obory:

- Jazyková komunikace (Čtení, Psaní, Řečová výchova)
- Matematika a její aplikace (Matematika)
- Informační a komunikační technologie (Informační a komunikační technologie)
- Člověk a jeho svět (Člověk a jeho svět)
- Člověk a společnost (Člověk a společnost)
- Člověk a příroda (Člověk a příroda)
- Umění a kultura (Hudební výchova, Výtvarná výchova)
- Člověk a zdraví (Výchova ke zdraví, Tělesná výchova)
- Člověk a svět práce (Člověk a svět práce)

Očekávané výstupy jsou formulovány aproximativně (přibližně), neboť často není možné předem předvídat, co bude žák schopen v určitém věku zvládnout. Očekávané výstupy vyjadřují záměr pedagogického působení, jsou stanoveny na konec 3. ročníku (1. období), na konec 6. ročníku (2. období) a na konec 10. ročníku.

3.4 Průřezová témata

Obsahová náplň průřezových témat uvedených v RVP ZŠS je přizpůsobena úrovni rozumových schopností žáků. Z uvedených průřezových témat škola do vzdělávání žáků vybere a zařadí nejméně tři. Výběr témat a způsob jejich zpracování ve školním vzdělávacím programu (ŠVP) je v kompetenci školy. Vybraná průřezová témata nemusí být obsažena v každém ročníku.

V RVP ZŠS Díl I jsou vymezena tato průřezová témata:

- Osobnostní a sociální výchova
- Výchova demokratického občana
- Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech
- Multikulturní výchova
- Environmentální výchova
- Mediální výchova

3.5 Rámcový učební plán

Celková povinná časová dotace RVP ZŠS Díl I činí 135 hodin na 1. stupni, 114 hodin na 2. stupni základní školy speciální. Disponibilní časová dotace činí 10 hodin na 1. a 11 hodin na 2. stupni.

4. Popis DÍLU II – VZDĚLÁVÁNÍ ŽÁKŮ S TĚŽKÝM MENTÁLNÍM POSTIŽENÍM, SE SOUBĚŽNÝM POSTIŽENÍM VÍCE VADAMI A AUTISMEM

Vzdělávání podle RVP ZŠS Díl II má nejen jiný obsah, ale jeho naplnění vyžaduje i speciálně upravené podmínky pro výuku, které odpovídají potřebám jednotlivých žáků. Je to proces probíhající s využitím speciálních metod. Pro vzdělávání žáků je charakteristické individualizované vyučování. Pro každého žáka je vypracován individuální vzdělávací plán na základě doporučení školského poradenského zařízení (ŠPZ).

4.1 Cíle vzdělávání

Ve vzdělávání žáků s těžkým mentálním postižením, souběžným postižením více vadami a autismem v základní škole speciální **usilujeme o naplnění těchto cílů:**

- Vést žáky k osvojení základních hygienických návyků a činností týkajících se sebeobsluhy;
- Rozvíjet pohyblivost žáků a snažit se o dosažení co nejvyšší možné míry jejich samostatnosti a orientace ve vztazích k okolí;
- Vést žáky k rozvíjení komunikačních dovedností využíváním systémů alternativní a augmentativní komunikace (AAK);
- Rozvíjet u žáků schopnost spolupracovat s blízkými osobami a vykonávat jednoduché úkony;
- Vést žáky k vytváření pozitivních vztahů ke spolužákům a k začlenění do kolektivu;
- Připravovat žáky k tomu, aby se projevovali jako samostatné osobnosti;
- Vytvářet u žáků potřebu projevovat pozitivní city;
- Rozvíjet žákovu pozornost, vnímavost a poznání.

4.2 Klíčové kompetence

U žáků zařazených do RVP ZŠS Díl II je kladen důraz především na rozvoj klíčové kompetence komunikativní, sociální a personální a pracovní. Výčet **klíčových kompetencí stanovených v RVP ZŠS Díl II:**

Kompetence k učení

Kompetence k řešení problémů

Kompetence komunikativní

Kompetence sociální a personální

Kompetence pracovní

4.3 Vzdělávací oblasti

Vzdělávací obsah RVP ZŠS Díl II je rozdělen do pěti vzdělávacích oblastí, které jsou tvořeny jedním vzdělávacím nebo více obsahově blízkými vzdělávacími obory (lze je spojovat a vyučovat v blocích). Jedná se o oblasti:

- Člověk a komunikace (Rozumová výchova, Řečová výchova)
- Člověk a jeho svět (Smyslová výchova)
- Umění a kultura (Hudební výchova, Výtvarná výchova)
- Člověk a zdraví (Pohybová výchova, Zdravotní tělesná výchova nebo Rehabilitační tělesná výchova)
- Člověk a svět práce (Pracovní výchova)

Jednotlivé vzdělávací oblasti jsou koncipovány tak, aby podporovaly především rozvoj komunikačních a pohybových dovedností zejména v oblasti motoriky, sebeobsluhy, jednoduchých pracovních aktivit a zájmů, a rozvíjely tak v co největší možné míře osobnost žáků.

Očekávané výstupy mají činnostní povahu a jsou formulovány tak, aby se k nim žáci co nejvíce přiblížili (nelze předpokládat, že jich dosáhnou všichni žáci). Proto mají očekávané výstupy podmíněnou formulaci a vyjadřují záměr pedagogického působení.

4.4 Rámcový učební plán

Celková povinná týdenní časová dotace RVP ZŠS Díl II činí 210 hodin. Disponibilní časová dotace tvoří 20 hodin.

B. Obsah Zadání NPI ČR ve vztahu k revizi RVP ZŠS s daty čerpanými z výsledků šetření NPI ČR

Pro realizaci změny RVP ZŠS nebylo ze strany MŠMT ČR poskytnuto NPI ČR konkrétní zadání. PS RVP ZŠS si dovoluje předložit k přijetí dokument, podle kterého navrhuje koncepční změnu RVP ZŠS realizovat. Vychází přitom z **dokumentu Zadání pro NPI ČR¹, který pro revizi RVP ZV** na počátku roku 2022 vydalo MŠMT ČR. V tomto dokumentu jeho autoři navazují na Strategii vzdělávací politiky ČR do roku 2030+ a Hlavní směry revize RVP ZV. Jako oporu k návrhům změn Zadání pro NPI ČR PS RVP ZŠS přikládá data ze školské praxe čerpaná z **výsledků šetření NPI ČR k revizím RVP ZŠS** (realizováno ve školním roce 2021/2022, 2022/2023).

Předkládaný text zachovává strukturu textu Zadání pro NPI ČR a popisuje změny, které PS RVP ZŠS navrhuje v procesu revize RVP ZŠS ve srovnání se změnami RVP ZV. Zdůvodněním odlišností jsou především individuální předpoklady žáků základní školy speciální² (viz předchozí kapitola Charakteristika RVP ZŠS). Tito žáci vzhledem k jejich závažnosti postižení nejsou plně schopni registrovat dynamicky měnící se společnost a svět kolem nás. Nedokáží reagovat na tuto proměnu. Je pro ně obtížné být její aktivní součástí, jako je tomu u intaktních žáků vzdělávaných dle RVP ZV. Tato situace a současně praktická zkušenost se vzděláváním dětí³, žáků základní školy speciální vede PS RVP ZŠS ke konstatování, že stávající RVP ZŠS nevyžaduje zásadní proměny.

V současném stadiu prací PS RVP ZŠS nenavázala zcela na revizi RVP ZV z toho důvodu, že tato změna je (v čase tvorby tohoto dokumentu) ještě ve stavu dokončování. Předpokládá ale, že rovněž revize RVP ZV vychází ze Zadání pro NPI ČR, a pokud budou některé části textu upřesňovány, lze těchto zpřesnění využít i v průběhu dalších prací na revizi RVP ZŠS.

V některých případech předkládaný dokument nepopisuje konkrétní změny RVP ZŠS, ale upozorňuje na nezbytnost dalších rozhodnutí. Přestože další úpravy RVP ZŠS na základě předloženého dokumentu budou v mnoha směrech předvídatelné, mnohá koncepční rozhodnutí bude třeba učinit v průběhu dalších prací.

1. Obecná část a formát RVP

- Změna RVP ZŠS bude mít podobu **aktualizace textu rámcového vzdělávacího programu** vycházející z návrhů školské praxe, z trendů společnosti, vývoje světa a bude korespondovat v žádoucích případech s koncepčními změnami RVP ZV. Některé části stávajícího textu RVP ZŠS budou navrženy k přesunu do metodické podpory, některé části metodické podpory budou k revidovanému RVP ZŠS nově vytvořeny.
- RVP ZŠS bude **dostupný v digitální podobě a srozumitelný** pro všechny školy.
- Na základě revidovaného RVP ZŠS budou vytvořeny **modelové školní vzdělávací programy (ŠVP)**, jejich počet je nezbytné upřesnit v kontextu modelových ŠVP k RVP ZV.

¹ <https://www.msmt.cz/ministerstvo/novinar/msmt-predalo-npi-cr-technicke-zadani-revize-rvp-zv>

² V praxi základních škol speciálních jsou vzdělávání převážně žáci se souběžným postižením více vadami, s těžkými symptomy poruchy autistického spektra (PAS) v kombinaci s ADHD, dále přibývá sekundárních psychiatrických diagnóz, tedy převládá kombinace těžké mentální retardace s komorbiditami.

³ viz § 48a zákona č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů (školský zákon)

- Pro proces implementace RVP ZŠS bude **nezbytná podpora vzniku učebních materiálů** pro žáky základní školy speciální. Již v současné době (pro stávající RVP ZŠS) je ve školské praxi zřejmý jejich nedostatek.

Opora ve výsledcích šetření NPI ČR k revizím RVP ZŠS realizovaných ve školním roce 2021/2022, 2022/2023: „... lze říci, že velká část uživatelů základní školy speciální je víceméně spokojená se stávajícím kurikulárním rámcem a má k němu spíše jen dílčí výhrady, které míří k upřesnění očekávaných výstupů, k aktualizaci vzdělávacího obsahu u jednotlivých vzdělávacích oblastí a k posílení jeho praktičnosti. Zaznívá rovněž hlas, že by se rozhodně neměla zvýšit náročnost obsahu kurikula. Zároveň respondenti upozorňují na velkou pestrost skladby svých žáků a **nutnost ve vysoké míře individualizovat jejich výuku dle jejich individuálních učebních dovedností, aktuálních schopností, zájmů a potřeb.** Proto ocení, když tento proces bude formálně jednoduchý, časově nenáročný. Zároveň považují za užitečné uvedení **příkladů implementace revizí do ŠVP**, ať už v podobě modelových ukázek ŠVP, metodik realizace kurikula, nebo dílčích metodických materiálů včetně větší nabídky učebnic.“ (s. 1, Shrnutí informací k šetření NPI ČR k revizím RVP ZŠS). „... 88 % respondentů souhlasilo s tím, že by mělo dojít k poskytnutí modelových částí ŠVP školám, a 84 % škol by uvítalo poskytnutí digitálního RVP, který by sloužil pro tvorbu ŠVP.“ (s. 33, Shrnutí informací k šetření NPI ČR k revizím RVP ZŠS)

2. Vzdělávací obsah

2.1 Aktualizace, redukce, pojetí vzdělávacího obsahu

- Vzdělávací obsah RVP ZŠS **bude aktualizován** (bude vycházet především z potřeb žáků, z jejich reálných zkušeností) se snahou o mezioborovou integraci (např. projektové vyučování, mezipředmětové vazby).
- Vzhledem k rozdílným předpokladům žáků základní školy speciální v RVP ZŠS nebude stanoven společný základ **povinný/závazný pro všechny žáky**, většině žáků se nepodaří osvojit si vzdělávací obsah RVP ZŠS, očekávané výstupy budou formulovány jako nepovinné.
- Stávající členění na obory a oblasti bude zachováno.
- Dojde k **redukci vzdělávacího obsahu**, důraz bude kladen na trvalost a porozumění, schopnost jeho aplikace žáky, na propojení s praktickými činnostmi, na cyklické opakování osvojeného. Vzdělávací obsah bude pojat kompetenčně. Očekávané výstupy nebudou duplicitní.
- **Učivo zůstane součástí vzdělávacího obsahu** RVP ZŠS, důvodem je jedinečný, omezený výběr učiva, který je prostředkem k dosažení školního výstupu během dlouhého časového období 1. a 2. stupně, potřeba vodítka pro tvorbu individuálního vzdělávacího plánu (IVP) v případě vzdělávání žáka v běžné škole, potřeba podkladu pro komunikaci se zákonným zástupcem při opakovaném selhávání žáka.

Opora ve výsledcích šetření NPI ČR k revizím RVP ZŠS realizovaných ve školním roce 2021/22, 2022/23: „... Více než polovina respondentů uvedla, že náročnost dosažení očekávaných výstupů v RVP ZŠS Díl I odpovídá schopnostem žáků, je přiměřená a žáci zažívají úspěch. Druhá část respondentů se kloní k variantě, že náročnost by měla být nižší, žáky se nedaří obsah naučit. Nikdo nezvolil variantu, že by měla být náročnost očekávaných výstupů vyšší. Nejvyšší míru souhlasu s tím, že **očekávané výstupy odpovídají v RVP ZŠS Díl I potřebám žáků**, lze vidět u vzdělávacích oborů/oblastí Hudební (97 %) a Výtvarná (96 %) výchova, dále Tělesná (94 %) a Řečová výchova (93 %). Přes 80% hranici souhlasu se ještě dostaly obory Člověk a svět práce (89 %), Výchova ke zdraví (83 %), Zdravotní tělesná výchova (81 %) a Čtení (81 %). Naopak nejvíce nesouhlasných odpovědí nacházíme u vzdělávacích oborů Člověk

a společnost (37 %), Matematika (31 %), Člověk a příroda (30 %) a ICT (28 %).“ (s. 13, Shrnutí informací k šetření NPI ČR k revizím RVP ZŠ)

„... **U RVP ZŠ Díl II** stejně jako u I. dílu RVP ZŠ převažuje názor, že **náročnost očekávaných výstupů je přiměřená a žáci zažívají úspěch (62 %)**. Více než třetina respondentů se však domnívá, že náročnost by měla být nižší, žáky se nedaří obsah naučit. I v této skupině respondentů není nikdo, kdo by se domníval, že náročnost očekávaných výstupů by měla být vyšší. U posuzování očekávaných výstupů II. dílu RVP ZŠ můžeme vidět o něco vyšší zastoupení celkově souhlasných odpovědí, než tomu bylo u dílu prvního. Přičemž nejvíce souhlasných odpovědí lze zaznamenat u Smyslové, Hudební, Řečové a Pohybové výchovy (vše 90 %) a dále u Výtvarné (87 %) a Zdravotní tělesné výchovy (85 %). Podíváme-li se na seznam očekávaných výstupů optikou četnosti nesouhlasných odpovědí, nejvíce jich bylo uděleno vzdělávacím oborům Rozumová (18 %) a Pracovní výchova (16 %), Člověk a jeho svět, 12 % nesouhlasných odpovědí najdeme i u vzdělávacího oboru Člověk a komunikace a Výtvarná výchova.“ (s. 24, Shrnutí informací k šetření NPI ČR k revizím RVP ZŠ)

„... V samotném vzdělávacím obsahu by větší část respondentů uvítala posílení sociálního učení, konkretizaci zařazení AAK nebo konkretizaci Rehabilitační a Zdravotní výchovy.“ (s. 35, Shrnutí informací k šetření NPI ČR k revizím RVP ZŠ)

2.2 Formulace očekávaných výstupů

- Vzhledem k tomu, že v době vzniku tohoto dokumentu nebyly dosud jasně formulovány vztahy mezi kategoriemi vzdělávacího obsahu (klíčové kompetence, základní gramotnosti, průřezová témata, vzdělávací obory/oblasti) v RVP ZV, považuje PS RVP ZŠ za **nezbytné způsob práce s těmito kategoriemi následně v RVP ZŠ zpřesnit**.
- **Očekávané výstupy budou stanoveny pro vzdělávací oblasti/obory, klíčové kompetence, základní gramotnosti**. Mohou být formulovány jako zkušenostní. Postupné osvojování očekávaných výstupů bude rozepsáno v modelovém ŠVP.
- Podoba metodické podpory k očekávaným výstupům nebyla PS RVP ZŠ zatím popsána, její obsah bude stanoven v závislosti na funkčnosti modelu RVP ZV.

Opora ve výsledcích šetření NPI ČR k revizím RVP ZŠ realizovaných ve školním roce 2021/22, 2022/23: „... Další trojice oblastí hlavních směrů RVP ZV zaznamenala větší než 60% souhlas, a to v pořadí: propojení oborových výstupů, klíčových kompetencí a gramotností (62 %), a zaměření kurikula na rozvoj kompetencí a gramotností žáků (60 %).“ (s. 33, Shrnutí informací k šetření NPI ČR k revizím RVP ZŠ)

3. Klíčové kompetence a gramotnosti, průřezová témata

- Klíčové kompetence budou **popsány pomocí očekávaných výstupů (OV) v Díle I na konci 6. a 10. ročníku, v Díle II na konci 10. ročníku**.
- Klíčové kompetence zavedené ve stávajícím RVP ZŠ budou doplněny v Díle I o **digitální klíčovou kompetenci**. Zavedení **kulturní klíčové kompetence** se stane tématem další diskuze poté, co bude zřejmé přesné vymezení této kompetence v RVP ZV. Skladba a počet klíčových kompetencí budou (s ohledem na možné doplnění obsahu vztahujícího se k digitální a kulturní kompetenci) PS RVP ZŠ ještě řešeny. Při jejich případném zavedení do škol bude třeba metodické podpory pedagogických pracovníků i podpory škol při zajištění vhodných podmínek pro implementaci kurikula.

- V souladu s RVP ZV budou do RVP ZŠS **zavedeny gramotnosti** na úrovni odpovídající možnostem žáků základní školy speciální. Zavedení gramotností bude předcházet zvažování způsobu jejich dosahování. Rozvoj gramotností žáků bude popsán v rámci metodické podpory.
- **Obsah průřezových témat v RVP ZŠS** bude korespondovat s koncepcí průřezových témat v RVP ZV. Očekávané výstupy průřezových témat budou přizpůsobeny snížené rozumové schopnosti žáků základní školy speciální. K rozhodnutí bude, zda ponechat možnost výběru průřezových témat tak, jak to umožňuje stávající RVP ZŠS v případě Dílu I. Předpokládáme, že nezařazené výstupy průřezových témat budou samostatným segmentem v RVP ZŠS. Díl II RVP ZŠS s průřezovými tématy dosud nepracoval a tento stav nebude revidován.

Opora ve výsledcích šetření NPI ČR k revizím RVP ZŠS ve školním roce 2021/2022, 2022/23: „... **ke klíčovým kompetencím formulovaným v I. dílu RVP ZŠS** ve vztahu k potřebám žáků ve společnosti 21. století převažovaly souhlasné odpovědi, nejvíce u kompetencí komunikativní a pracovní (shodně 92 %), a dále pak u kompetence k učení a kompetence sociální a personální (shodně 87 %). Nejvíce nesouhlasných odpovědí bylo zaznamenáno u kompetence občanské (24 %) a kompetence k řešení problémů (21 %). (s. 12, Shrnutí informací k šetření NPI ČR k revizím RVP ZŠS)

„... Optikou vlastních zkušeností s **RVP ZŠS Díl II** se u všech kompetencí více než dvě třetiny respondentů domnívá, že odpovídají potřebám žáků. Rozhodný souhlas tvoří 20 % až 30 % odpovědí, zbylou část pak souhlas „částečný“. Nejsilnější souhlas můžeme vidět u kompetence komunikativní (88 %) a dále u kompetence sociální a personální (79 %). Další v pořadí je kompetence pracovní (74 %) a kompetence k učení (71 %). Nejnižší míru souhlasu získala kompetence k řešení problémů (64 %).“ (s. 23, Shrnutí informací k šetření NPI ČR k revizím RVP ZŠS)

„... Další část otázek se týkala **průřezových témat, která mají školy zařazené do ŠVP**. V případě škol pracujících podle I. dílu RVP ZŠS si školy k realizaci volí minimálně tři průřezová témata. Mezi průřezovými tématy zařazenými do ŠVP ZŠS výrazně dominují environmentální výchova (90 %) a osobnostní a sociální výchova (89 %). Necelých 60 % škol zařadilo multikulturní výchovu a přes 40 % škol výchovu mediální. Naproti tomu pouze 20 % škol má zařazenou výchovu k myšlení v evropských a globálních souvislostech nebo průřezové téma výchova demokratického občana (32 %).“ (s. 21, Shrnutí informací k šetření NPI ČR k revizím RVP ZŠS)

„... U směru stanovení kontinua rozvoje základních gramotností a klíčových kompetencí s několika úrovněmi se nesouhlasně vyjádřilo 61 % respondentů.“ (s. 34, Shrnutí informací k šetření NPI ČR k revizím RVP ZŠS)

4. Uzlové body

- Uzlové body budou stanoveny v **Díle I RVP ZŠS pro 6. a 10. ročník**, v **Díle II RVP ZŠS pro 10. ročník**, vždy jako **nepovinné**.

Opora ve výsledcích šetření NPI ČR k revizím RVP ZŠS realizovaných ve školním roce 2021/2022, 2022/2023: „... Odkaz na různorodost žáků a nutnost silně individualizovat výuku v základní škole speciální byl jedním z hlavních akcentů zaznívajících průběžně v komentářích dotazníků. Respondenti vesměs oceňují určitou volnost rámcového kurikula umožňující nastavovat cíle i další komponenty kurikula žákům individuálně.“ (s. 36, Shrnutí informací k šetření NPI ČR k revizím RVP ZŠS)

5. Rámcový učební plán

- Rámcový učební plán (RUP) stanovuje celkový počet hodin za 1. a 2. stupeň, který **nebude změněn**. Na rozdíl od RVP ZV bude rámcový učební plán **stanovovat v některých případech minimální časovou dotaci** jednotlivých vzdělávacích oblastí/oborů, **disponibilní časová dotace bude navýšena v kontextu RVP ZV**. Vyšší disponibilní časová dotace umožní individualizaci výuky dle RVP ZŠS, posílí její variabilitu. Ponechá maximum prostoru při tvorbě ŠVP pro posouzení pedagogů dané školy, jaký bude v jejich případě pro žáky optimální rozsah i skladba jednotlivých předmětů. Stanovené minimální časové dotace u vybraných vzdělávacích oborů/oblastí zajistí rozsah povinného zařazení předmětů, vedoucích u všech žáků k rozvoji vybraných gramotností.

Opора ve výsledcích šetření NPI ČR k revizím RVP ZŠS realizovaných ve školním roce 2021/22, 2022/23: „... Další z dotazů směřoval k funkčnosti rozdělení RVP ZŠS na dva obsahově odlišné díly. Jednoznačně převažuje názor, že stávající systém školám vyhovuje. Nicméně 13 % škol by uvítalo větší prostupnost mezi oběma díly a 9 % škol by uvítalo jinou, např. modulovou organizaci kurikula.“ (s. 9, Shrnutí informací k šetření NPI ČR k revizím RVP ZŠS)

„... Více než polovina škol se domnívá, že časové dotace ve velké míře odpovídají (54 %), 19 % dokonce uvádí, že odpovídají zcela. Že jsou časové dotace na hraně možností žáků, se domnívá 22 % škol a 5 % si myslí, že žáci jsou trvale přetěžováni. Tuto poslední volbu uváděly pouze školy, které pracují podle I. i II. dílu RVP ZŠS.“ (s. 7, Shrnutí informací k šetření NPI ČR k revizím RVP ZŠS)

„... Tématem, u něhož je zastoupení souhlasných a nesouhlasných odpovědí takřka rovnoměrné, je rozšíření počtu disponibilních hodin (55 %).“ (s. 33, Shrnutí informací k šetření NPI ČR k revizím RVP ZŠS)

6. Modelové školní vzdělávací programy

- **Popis modelových ŠVP** není součástí přípravy Koncepce RVP ZŠS. Je zřejmé, že modelové ŠVP jsou pro proces implementace RVP ZŠS nezbytné, ale jejich podoba bude vycházet ze zkušeností s tvorbou modelů v základním vzdělávání. Pro podporu při tvorbě ŠVP se jeví jako vhodný **model pilotních základních škol speciálních, ukotvených v jednotlivých krajích**. Jako téma, přínosné pro školskou praxi, se jeví v některém z modelových ŠVP popsat specifika vzdělávání žáků s PAS.

Opора ve výsledcích šetření NPI ČR k revizím RVP ZŠS realizovaných ve školním roce 2021/22, 2022/23: „... Dá se obecně říci, že školy by nejvíce ocenily modelové materiály a ukázky, z nichž by bylo zřejmé, jak ŠVP zpracovat a jak ho realizovat ve výuce. Nejvíce souhlasných odpovědí nacházíme tedy u variant ukázkové lekce a učební materiály, které ilustrují, jak lze naplnit výstupy a učivo stanovené v RVP (97 %), modelové ŠVP pro několik různých profilů škol, které mohou sloužit jako inspirace při tvorbě vlastních ŠVP (94 %), a metodické materiály, které stanoví postupy, jak RVP promítnout do výuky (94 %).“ (s. 34, Shrnutí informací k šetření NPI ČR k revizím RVP ZŠS)

Shrnutí

Příprava Koncepce revize RVP ZŠS popisuje změny, které PS RVP ZŠS navrhuje uskutečnit v obsahu i formální podobě RVP ZŠS. Dostupná data i praktická zkušenost se vzděláváním žáků základní školy speciální vedou PS RVP ZŠS ke konstatování, že stávající RVP ZŠS nevyžaduje zásadní proměny.

Individuální předpoklady žáků základní školy speciální jsou zdůvodněním případných odlišností oproti změnám navrhovaným v RVP ZV.

V některých případech předkládaný dokument nepopisuje konkrétní změny RVP ZŠS, ale upozorňuje na nezbytnost učinit některá koncepční rozhodnutí v průběhu dalších prací.

Vzdělávací obsah RVP ZŠS bude aktualizován a bude vycházet především z potřeb žáků. Očekávané výstupy budou stanoveny pro vzdělávací oblasti/obory, klíčové kompetence, základní gramotnosti. Snaha bude o redukci a mezioborovou integraci. Vzhledem k rozdílným předpokladům žáků základní školy speciální v RVP ZŠS **nebude formulován společný základ povinný pro všechny žáky**. Učivo zůstane součástí vzdělávacího obsahu RVP ZŠS.

Klíčové kompetence zavedené ve stávajícím RVP ZŠS budou doplněny v Díle I o digitální klíčovou kompetenci. Pro rozhodnutí o zařazení kulturní klíčové kompetence nemá PS RVP ZŠS v čase zpracování tohoto dokumentu potřebné podklady. V souladu s RVP ZV budou do RVP ZŠS **zavedeny gramotnosti** na úrovni odpovídající možnostem žáků základní školy speciální. **Obsah průřezových témat v RVP ZŠS** bude korespondovat s koncepcí průřezových témat v RVP ZV.

Uzlové body budou vždy jako nepovinné stanoveny v Díle I RVP ZŠS pro 6. a 10. ročník, v Díle II RVP ZŠS pro 10. ročník.

Rámcový učební plán bude stanovovat celkový počet hodin za 1. a 2. stupeň, ve kterém nebude docházet ke změně. Na rozdíl od RVP ZV bude rámcový učební plán stanovovat minimální časovou dotaci jednotlivých vzdělávacích oblastí/oborů. Disponibilní dotace bude navýšena na obou stupních a v obou dílech RVP ZŠS.

Součástí přípravy Konceptce RVP ZŠS není popis podoby modelových ŠVP, přesto, že **modelové ŠVP** jsou pro proces implementace RVP ZŠS nezbytné. Jejich podoba bude vycházet ze zkušeností s tvorbou modelů v základním vzdělávání. Pro podporu při tvorbě ŠVP se jeví jako vhodný model pilotních základních škol speciálních ukotvených v jednotlivých krajích.

Pro proces implementace RVP ZŠS bude **nezbytná podpora vzniku učebních materiálů** pro žáky základní školy speciální.